תורה אור • פרשת חיי שרה • מאמר 2

להבין ענין משארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט...

להבין את מאמר חז"ל: "יפה שעה אחת..."

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית
/likuteitorah.com/he/torah-ohr/chayei-sarah/2

1 **שייך לפסוק ואברהם זקן בא בימים**

על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים".

2 **להבין ענין משארז"ל** [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט** [ומעשים טובים] **בעוה"ז מכל חיי עוה"ב** [עולם הבא]**. וצריך להבין והלא תכלית תשובה ומע"ט** [ומעשים טובים] **הוא שמהם נעשו לבושין לנשמה שתוכל ליהנות מזיו השכינה בעוה"ב** [בעולם הבא]

כדי להבין את דברי חז"ל ז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב". ויש להבין: הרי תכלית התשובה והמעשים הטובים היא שמהם נעשים לבושים לנשמה, כדי שתוכל ליהנות מזיו השכינה בעולם הבא,

כמאמר הזוהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עילאין כו' ווי ליה להההוא גברא דגרע יומין לעילא דכד בעיין לאלבשא ליה באינון יומין יומא דפגם חסרא ליה מההוא לבושא כנ"ל.

כפי שאומר הזהר על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים": "באינון יומין עילאין" וכו'; "ווי ליה להההוא גברא דגרע יומין לעילא דכד בעיין לאלבשא ליה באינון יומין יומא דפגם חסרא ליה מההוא לבושא", כפי שהוזכר לעיל.

3 **והענין דהנה ענין זיו השכינה בעוה"ב** [בעולם הבא] **אינו כמו התפשטות חיות אלקות בתוך העולמות. כמ"ש ואתה מחיה את כולם שהחיות אלקות המתלבש תוך עלמין אינו מושג ונראה.**

הביאור הוא, שזיו השכינה בעולם הבא אינו דומה להתפשטות החיות האלקית בתוך העולמות, ככתוב: "ואתה מחיה את כולם"; שכן החיות האלקית המתלבשת בתוך העולמות אינה מושגת ואינה נראית.

כמשל התפשטות החיות של הנשמה תוך הגוף בהתחלקות האברים ובודאי בהחיות רוחני לא שייך כלל שיהיה בו ג"כ התחלקות החיות לחלקים כי אין ברוחניות שום תמונה וציור.

כמו במשל להתפשטות חיות הנשמה בתוך הגוף, המתחלקת בין האיברים; ובוודאי שבחיות רוחנית לא שייך כלל לומר שהחיות מתחלקת לחלקים, שהרי ברוחניות אין שום תמונה וצורה.

4 **והנה התפעלות החיות באברים ניכר ונראה. אבל מהות ועצמות החיות אינו נראה וניכר כלל.**

כעת השפעת החיות באיברים ניכרת ונראית לעין, אך מהות החיות ועצמותה אינן נראות ואינן ניכרות כלל.

כמו כן חיות אלקות המחיה כל העולמות בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] **ותכלית בודאי אין בהחיות הרוחני בחי' גבול ותכלית ד"מ** [דרך משל] **חיות המחיה את עיגול כדור השמים בודאי לא יתכן לומר שגם החיות הרוחני הוא בתמונת עיגול כנ"ל**

כך גם בחיות האלוקית המחיה את כל העולמות, שהם בעלי גבול ותכלית: ודאי שאין בחיות הרוחנית בחינת גבול ותכלית. לדוגמה, החיות המחיה את כדור השמים העגול — ודאי אי אפשר לומר שגם החיות הרוחנית היא בצורת עיגול, כנ"ל;

רק שהתפשטות החיות הוא לפי תמונת כלי המקבל החיות ואע"פ [ואף על פי] **שהחיות מתלבש לתוכו מ"מ החיות עצמו אינו בגדר מקום וגבול:**

אלא שהתפשטות החיות היא בהתאם לצורת הכלי המקבל אותה; ואף שהחיות מתלבשת בתוכו, מכל מקום החיות עצמה אינה נתונה בגדרי מקום וגבול.

5 **ובזה יובן דכתיב מכה"כ** [מלא כל הארץ כבודו] **ותרגומו זיו יקריה שהוא רק זיו והתפשטות הארה בלבד. וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא.**

ובכך יובן הכתוב "מכה"כ", ובתרגום "זיו יקריה" — שהוא זיו והתפשטות של הארה בלבד. ונאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא".

והענין ששניהם אמת כנ"ל וזשארז"ל [וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] **במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו כו'.**

והעניין הוא ששני הדברים אמת, כפי שהוסבר לעיל. זהו גם מה שאמרו חז"ל: "במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו כו'".

דהיינו לא כמו שהעולם סוברים שגדולת הבורא נק' מה שהוא ית' מחיה כל העולמות שאדרבה זו היא ירידה אצלו ית' שמשפיל עצמו ומתלבש תוך כ"ע [כל עלמין] **להחיותם ולקיימם.**

כלומר, לא כפי שבני אדם סבורים שגדולת הבורא היא בכך שהוא מחיה את כל העולמות; אדרבה, הדבר הוא ירידה עבורו: הוא משפיל את עצמו ומתלבש בתוך כל העולמות כדי להחיותם ולקיימם.

6 **ומ"ש ואתה מחיה את כלם אינו שבח בבחי' גדולתו ית' שלגדולתו אין חקר ולתבונתו אין מספר אלא השבח הוא בבחי' ענוה שלו שיוכל להשפיל עצמו וכו'.**

ומה שנאמר "ואתה מחיה את כלם" אינו שבח מצד גדולתו יתברך, שהרי "לגדולתו אין חקר" ו"ולתבונתו אין מספר"; אלא השבח הוא מצד ענוותנותו, שהוא יכול להשפיל את עצמו וכו'.

אבל ענין עוה"ב [עולם הבא] **שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמות התפשטות החיות אלקות בבחי' גילוי:**

אבל העולם הבא, שבו נהנים מזיו השכינה, הוא השגה במהות ובעצמות של התפשטות החיות האלוקית, באופן של גילוי.

7 **ועתה צריך להבין איך תוכל הנשמה שהיא בחינת נברא יש ודבר בפ"ע** [בפני עצמו] **להשיג מהות ועצמות אלקות שאינו בבחי' השגה וגבול**

כעת יש להבין: כיצד יכולה הנשמה, שהיא נברא, יש ודבר בפני עצמו, להשיג את מהות ועצמות האלקות, שאינה בגדר השגה וגבול?

ואף שהנשמה היא חלק אלוה ממעל הוא ד"מ [דרך משל] **כענין טפת הזרע שנמשכה מן המוח שלא יתכן לומר שגם עודנה במוחו היתה טפת זרע גשמית שא"כ הי'** [היה] **נחסר מהמוח כו'.**

ואף שהנשמה היא "חלק אלוה ממעל", הרי זה, בדרך משל, כטיפת הזרע הנמשכת מן המוח: אי אפשר לומר שבעודה במוח הייתה כבר טיפת זרע גשמית, שאם כן היה המוח נחסר וכו'.

אך שבאמת התחלת המשכתה מן המוח הוא כח רוחני לבד אלא שאח"כ בהשתלשלות ירידתה דרך חוט השדרה נשתנית ונעשית טפה גשמית.

אלא שבאמת, תחילת המשכתה מן המוח היא כוח רוחני בלבד; ורק לאחר מכן, בהשתלשלות ירידתה דרך חוט השדרה, היא משתנה ונעשית טיפת זרע גשמית.

כן עד"מ הנשמה עיקר שרשה מבחי' אלקות ממש רק שנשתלשלה בירידתה להיות בחי' נברא יש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] **כו'.**

כך גם, בדרך משל, הנשמה: שורשה העיקרי הוא מבחינת אלקות ממש, אלא שהיא ירדה בהדרגה עד שנעשתה נברא, יש ודבר בפני עצמו וכו'.

8 **וא"כ איך תוכל להשיג מהות ועצמות אלקות. והענין דהנה כתיב ויבא משה בתוך הענן ויהי שם ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל כו'.**

אם כן, כיצד תוכל להשיג את מהות ועצמות האלוקות? העניין הוא, שהרי כתוב: "ויבא משה בתוך הענן ויהי שם ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל כו'".

והי' [והיה] גופו הגשמי ניזון ממזון רוחני לבד כמ"ש לחם אבירים אכל איש וכו' ממש כמו המלאכים ואיך יוכל להיות זה שגשמי יקבל מזון וחיות מרוחני שמובדלים זמ"ז [זה מזה] בתכלית.

גופו הגשמי ניזון ממזון רוחני בלבד, ככתוב: "לחם אבירים אכל איש וכו'", ממש כמו המלאכים. כיצד ייתכן שדבר גשמי יקבל מזון וחיות מדבר רוחני, כאשר הם נבדלים זה מזה לחלוטין?

אך זהו ענין הענן שהיה משה ע"ה [עליו השלום] מתכסה בו דהיינו שהיה הענן שרשו ממדרגת אלקות מאד נעלה.

אלא זהו ענייננו של הענן שמשה ע"ה התכסה בו: שורשו של הענן היה בדרגה נעלית מאוד באלוקות,

אך שנשתלשל ונתגשם להיות לבוש למשה ע"ה [עליו השלום] שע"י יוכל להשיג אלקות והיה לו למזון כמשל אדם הרואה ומסתכל באור צח דרך יריעה.

אלא שהוא השתלשל והתגשם, ונעשה לבוש למשה ע"ה, שבאמצעותו יכול היה להשיג אלוקות; והענן היה לו למזון. הדבר דומה לאדם הרואה ומביט באור צח מבעד ליריעה.

כמו כן תורה ומצות מעשיות ששרשם מרצה"ע [מרצון העליון] מחכמתו ית' שהם מיוחדים בו ית' הוא חכים כו'

כך גם התורה והמצוות המעשיות, ששורשן ברצון העליון, מחכמתו יתברך, שהם מיוחדים בו יתברך: "הוא חכים כו'",

שהם למעלה מזיו השכינה שהוא רק התפשטות החיות כו' ונשתלשלו ונתפשטו ונתלבשו בעניני זה העולם הגשמי כמו קלף של תפלין וצמר של ציצית וצדקה כו'

שהן למעלה מזיו השכינה, שאינו אלא התפשטות החיות וכו'; והן השתלשלו, התפשטו והתלבשו בענייני העולם הגשמי הזה, כגון קלף התפילין, צמר הציצית וצדקה וכו'.

כשאדם עוסק בתורה ובמצות נעשה לנשמתו לבושים שנתלבש בהם בגעה"ע [בגן עדן העליון] שע"י תוכל הנשמה שהיא בחי' נברא להשיג זיו השכינה עצמות אלקות.

כאשר אדם עוסק בתורה ובמצוות, נעשים לנשמתו לבושים שהיא מתלבשת בהם בגן עדן העליון; באמצעותם יכולה הנשמה, שהיא בחינת נברא, להשיג את זיו השכינה, את עצמות האלוקות.

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] **שהם שרשם מרצה"ע** [מרצון העליון] **ב"ה. מכל חיי עוה"ב** [עולם הבא] **שהוא רק זיו השכינה כידוע מ"מ הם נקראים לבושים שע"י תוכל להשיג זיו השכינה ודי"ל** [ודי למבין]**:**

וזהו: "יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט", ששורשם ברצון העליון ב"ה, "מכל חיי עוה"ב", שהוא רק זיו השכינה, כידוע. ואף על פי כן, הם נקראים לבושים, שבאמצעותם [הנשמה] יכולה להשיג את זיו השכינה, ודי למבין.

9 **ועתה צריך להבין ענין אוי"ר** [אהבה ויראה] **שהם רק גדפין לבד להגביה עיקר הדבר שהם תורה ומע"ט** [ומעשים טובים]**. ולהבין מהות האהבה מה היא. הנה בק"ש** [בקריאת שמע] **צריך שימליכוהו למעלה ולמטה ולדי רוחות העולם.**

עתה יש להבין מהי אהבה ויראה, [כיוון] שהן רק "כנפיים" שנועדו להגביה את העיקר, שהוא תורה ומעשים טובים. ויש להבין מהי מהותה של האהבה. בקריאת שמע צריך להמליך אותו למעלה ולמטה ולארבע רוחות העולם.

פי' דכתיב מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] **ותרגומו זיו יקריה שהוא רק זיו והתפשטות והארה בלבד המתלבשת תוך כ"ע** [כל עלמין] **וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא בבחי' עצמות אלקות שאינו נתפס תוך מדה וגבול.**

הסבר: נאמר "מכה"כ", ותרגומו "זיו יקריה"; זהו זיו בלבד, התפשטות והארה בלבד, המתלבשים בתוך כל העולמות. ונאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא", במדרגת עצמות האלוקות, שאינה נתפסת בתוך מידה וגבול.

והענין ששניהם אמת כו'. כמשל בטול זיו השמש במקור השמש עצמה כידוע שבאמת עצמות אלקות מלא כל הארץ. אך מה שהוא מתפשט תוך כלי וגבול הוא בטל ונכלל במהו"ע [במהותו ועצמותו] **אלקות כו'.**

וההסבר הוא ששני הדברים אמת וכו', כמו במשל של ביטול זיו השמש בתוך מקור השמש עצמה, כידוע; שהרי באמת עצמות האלוקות ממלאת את כל הארץ. אך מה שמתפשט לתוך כלי וגבול בטל ונכלל במהות ובעצמות האלוקות וכו'.

10 **והנה כשיתבונן אדם היטב בזה בפסוד"ז** [בפסוקי דזמרה] **ובק"ש** [ובקריאת שמע] **איך שבאמת הוא כן שהעולמות בטלים במקור חיותם רק מפני שהאדם הוא בכלי גשמי הגוף**

כאשר אדם מתבונן היטב בכך בפסוקי דזמרה ובקריאת שמע — שאכן העולמות בטלים במקור חיותם — אלא שהאדם נתון בתוך כלי גשמי, הגוף,

שהוא משכא דחויא שמתגדל ומתרבה מגשמיות המסתיר ומעלים שלא יוכל לראות בעיני ראי' [ראיה] חושית אזי יתעורר בלב תשוקה שיהי' [שיהיה] קשור בהתבוננות זו כל היום ולא יפרד ממש כלל.

שהוא "עור הנחש", ההולך ומתגדל ומתרבה מן הגשמיות המסתירה ומעלימה, כך שאינו יכול לראות [זאת] בראייה חושית; אזי תתעורר בלבו תשוקה להיות קשור בהתבוננות זו כל היום, ולא להיפרד [ממנה] כלל.

11 וזהו קבלת מ"ש בפסוק ראשון ואהבת שיהי' [שיהיה] הוי' אלקיך שיהא תמיד קשור בהתבוננות זו ביטול העולמות להמחי' [להמחיה] ומהווה אותם רק מפני היות

וזו קבלת מה שנאמר בפסוק הראשון: "ואהבת" — שהוי' יהיה "אלקיך", והאדם יהיה קשור תמיד להתבוננות הזאת: ביטול העולמות לפני מי שמחיה אותם ומהווה אותם; אלא מכיוון ש

כי גופו הגשמי לא יוכל לקבל ביטול אמתי הנ"ל יגמור בדעתו בק"ש [בקריאת שמע] ענין לימוד התורה באמרו ודברת בם.

גופו הגשמי אינו יכול לקבל את הביטול האמיתי האמור לעיל, עליו להחליט בדעתו, בקריאת שמע, לעסוק בלימוד התורה, באומרו: "ודברת בם".

דהיינו שנפשו האלקית בעסקו בתורה נעשה יחוד אמתי עם התורה ואורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד ממש

כלומר, כשהוא עוסק בתורה, נפשו האלקית נעשית מאוחדת באמת עם התורה, ו"אורייתא וקוב"ה כולא חד ממש".

כי אורייתא מח"ע [מחכמה עילאה] נפקת ונתלבשה בעניני זה העולם וכשאדם מלביש נפשו האלקית בעניני לימוד התורה שבזה העולם

שהרי התורה יצאה מחכמה עילאה והתלבשה בענייני העולם הזה; וכשאדם מלביש את נפשו האלקית בענייני לימוד התורה שבעולם הזה,

אזי גם שרש נפשו למעלה מתלבש ג"כ בתורה שלמעלה עד רום המעלות ונעשה שם יחוד גמור. וזהו הקב"ה יושב ושונה כנגדו כנ"ל. וזהו ה' צלך פי' כמו צל.

אז גם שורש נפשו שלמעלה מתלבש בתורה כפי שהיא למעלה, עד לרום המעלות, ושם נעשה ייחוד גמור. וזהו "הקב"ה יושב ושונה כנגדו", כפי שנתבאר לעיל. וזהו "ה' צלך", כלומר, כמו צל.

12 **והנה כתיב אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. פי' שלא יאמר האדם בדרך שפלות האיך יגיע למדרגת היחוד בתורה ותפלה מאחר**

והנה נאמר: "אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים". כלומר, שלא יאמר אדם מתוך שפלות: "איך אוכל להגיע לדרגת הייחוד בתורה ובתפילה, מאחר ש־

שהוא עדיין אינו סור מרע גמור כו' והוא עדיין בשלימות אצלו. זאת ישיב אל לבו שהשם הוא המוציא אותו מארץ מצרים.

עדיין לא סרתי לגמרי מן הרע וכו', ו[הרע] עדיין שלם בתוכי?" עליו לקחת זאת ללב: ה' הוא שמוציא אותו מארץ מצרים.

פי' שהוא מבדיל ומפריש בנפשו הטוב מן הרע הנפש אלקית מנה"ב [מנפש הבהמית] **כשהוא עדיין לא עשה רע בפו"מ** [בפועל ממש].

כלומר, שהוא מבדיל ומפריד בנפשו בין הטוב לרע, בין הנפש האלקית לנפש הבהמית, כאשר עדיין לא עשה רע בפועל ממש.

13 **ואפי'** [ואפילו] **רשע גמור הוא ממשיך בנפשו האלקית בעסקו בתורה רק שעליו נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי.**

ואפילו אדם רשע גמור ממשיך [אור] בנפשו האלקית כשהוא עוסק בתורה; אלא שעליו נאמר: "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי".

פי' שאין תועלת לנפשו האלקי' מפני שעליו נאמר ותשלך דברי אחריך שלא יוכל להמשיך בתוך פנימיותו ודי"ל [ודי למבין]:

כלומר, אין תועלת לנפשו האלקית, משום שעליו נאמר: "ותשלך דברי אחריך", ולכן אינו יכול להמשיך [אותו] אל תוך פנימיותו. ודבר זה יספיק למי שמבין.

14 **והנה בענין ברכות. ברוך אתה הוי' פי' ברוך הוא המשכה ורבוי שיהי'** [שיהיה] **הוי' שהוא בחי' צמצום והתפשטות כו' יהי'** [יהיה] **בחי' אתה לנוכח התגלות כו'.**

כעת, בעניין הברכות: "ברוך אתה הוי'". פירוש הדבר: "ברוך" הוא המשכה וריבוי, כך שהוי', שהיא בחינת צמצום והתפשטות וכו', תהיה בבחינת "אתה", בפנייה ישירה, בגילוי וכו'.

אך להיות כי הגוף הוא המסתיר ומחשיך רק לע"ל [לעתיד לבוא] **יהיה התגלות אלקות וראו כל בשר ויהי'** [ויהיה] **בבחי' ביטול אבל עכשיו צריך להראות עכ"פ** [על כל פנים] **ענין הביטול בחיצוניות בכריעה והשתחוא'** [והשתחואה] **בראש הכורע כורע בברוך.**

אבל מכיוון שהגוף הוא המסתיר ומחשיך, ורק לעתיד לבוא תהיה התגלות אלקות, "וראו כל בשר", ויהיה בבחינת ביטול, עכשיו [לכן] צריך לכל הפחות להראות את הביטול בחיצוניות, בכריעה ובהשתחוואת הראש: "הכורע כורע בברוך".

וענין רופא חולים וגואל ישראל ומברך השנים הם כלים לבחי' המשכה והתגלות אלקות כו' והכורע צריך שיראה איסר כנגד לבו.

ו[הברכות] "רופא חולים", "גואל ישראל" ו"מברך השנים" הן כלים לבחינת המשכת האלקות וגילויה וכו'. ומי שכורע צריך [להתכופף עד ש]ייראה איסר [מטבע קטן] כנגד לבו.

פי' עיקר המשכה יהי' [יהיה] **במוח עד שיתפשט ג"כ בלבו אפי'** [אפילו] **מעט היינו בחי' איסר** (ועמ"ש לקמן בפי' אוסרי לגפן)

כלומר, עיקר ההמשכה תהיה במוח, עד שתתפשט גם אל לבו, ולו במעט; זוהי בחינת איסר. (ועיינו במה שנאמר להלן בפירוש "אוסרי לגפן").

שהוא בחי' חפץ כדכתי' [כדכתיב] **הודו על ארץ ושמים אפי'** [אפילו] **בבחי' זיו והתפשטות החיות המלובש תוך כ"ע** [כל עלמין] **ותכלית הכוונה להיות לו דירה בתחתונים וסוף מעשה במחשבה תחלה נעוץ סופן בתחלתן ולכן ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **ארץ נבראת תחלה כו':**

שהיא בחינת חפץ, כמו שכתוב "הודו על ארץ ושמים", אפילו בבחינת הזיו והתפשטות החיות המלובשת בתוך כל העולמות. והכוונה הסופית היא שתהיה לו דירה בתחתונים; "סוף מעשה במחשבה תחלה", "נעוץ סופן בתחלתן". ולכן אמרו חכמינו ז"ל: "ארץ נבראת תחלה" וכו'.

LikuteiTorah.com
הפרשה החסידית

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

מיזם חינמי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/chayei-sarah/2/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק